

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

08 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

judcători – Cobzac Elena și Boico Victor,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de avocatul Panov Diana în numele condamnatului Cristei Gheorghii, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2020, în cauza penală privindu-l pe

Cristei Gheorghii Xxxxx, născut la xxxxx,
originar și domiciliat în r-nul Xxxxx, sat. Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei :

1. Prima instanță : 12.04.2019 – 29.05.2019;
2. Instanța de apel : 21.10.2019 – 29.01.2020;
3. Instanța de recurs ordinar : 28.05.2020 – 08.07.2020.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 29 mai 2019, a fost încetat procesul penal în privința lui Cristei Gheorghii Xxxxx, de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) Cod penal, pe faptul că părțile s-au împăcat.

2. Potrivit sentinței s-a constatat, că la 23 februarie 2019, în jurul orei 23:15, Cristei Gheorghii Xxxxx fiind în stare de ebrietate alcoolică și urmărind scopul satisfacerii poftelor sexuale, cunoscând cu certitudine că Xxxxx Xxxxx se află de una singură în locuința sa din satul Xxxxx, raionul Xxxxx, a mers la domiciliul acesteia, unde prin acces liber a intrat în odaia unde dormea ultima.

Tot atunci, Cristei G. profitând de faptul că, Xxxxx dormea și nu putea opune rezistență, a dezbrăcat-o pe aceasta de haine și lenjerie intimă, iar în momentul când ultima și-a revenit și a încercat să opună rezistență acțiunilor date, el în vederea realizării scopului infracțional avut după ce a aplicat violență fizică față de Xxxxx, manifestată prin aplicarea loviturilor peste față și blocându-i minele, acționând prin intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările și admițând în mod conștient survenirea acestora, contrar voinței și profitând de imposibilitatea de a opune rezistență din partea ultimei, intenționat a întreținut un raport sexual în formă normală.

În rezultatul acțiunilor violente săvârșite de Cristei G. i-au fost cauzate echimoză în jurul ochiului drept, traumatism corporal care potrivit raportului de expertiză judiciară (medico-legală) nr. 201924P0082 din 21 martie 2019, se califică ca vătămare neînsemnată, produsă în rezultatul loviturii cu un obiect dur contondent care putea fi pumnul, posibil în timpul și circumstanțele indicate.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Cristei Gheorghii Xxxxx a comis infracțiunea de - viol, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și exprima voința, ceea ce constituie o infracțiune prevăzută de art. 171 alin. (1) Cod penal.

3. Sentința a fost atacată cu recurs de către procuror, care a solicitat casarea parțială a acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie admisă solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor judiciare cu dispunerea încasării din contul inculpatului în beneficiul statului cu titlu de cheltuieli judiciare suma de 13055 lei, pentru efectuarea expertizelor judiciare.

În motivarea recursului a indicat:

- la soluționarea solicitării procurorului privind încasarea din contul inculpatului Cristei G. a sumei de 13055 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare suportate la întocmirea rapoartelor de expertiză judiciară (medico-legală) cu nr. 201924P0082 din 12.03.2019 și de expertiză judiciară (biologică) nr. 20190500087 din 01.04.2019. instanța a omis neîntemeiat aprecierea prevederilor art. 143 și art. 227 din Codul de procedură penală;

- pentru a fi întocmite și anexate la materialele cauzei penale rapoartele de expertiză judiciară (medico-legală) cu nr. 201924P0082 din 12.03.2019 și de expertiză judiciară (biologică) nr. 20190500087 din 01.04.2019, au fost efectuate acțiuni procesuale cum ar fi numirea acestora, la fel, ele au fost întocmite de experți, fapte ce cad expres sub incidența art. 227 alin. (2) din Cod de procedură penală, din care considerent, aprecierea instanței că prevederile legale care sunt enumerate în dispoziția art.227 alin.(2) din Codul de procedură penală, nu prevăd cheltuieli suportate la efectuarea expertizelor judiciare, sînt greșite și ilegale;

- ridicarea încrederii populației în instituțiile statului este unul din obiectivele de bază ale Republicii Moldova la momentul actual. Însă, acțiunile comise de inculpați știrbesc din acest obiectiv, din care considerent aceștia urmează să suporte absolut toate consecințele unei condamnări penale, inclusiv și suportarea cheltuielilor judiciare;

- urmare a acțiunilor inculpatului Cristei G. a fost necesară implicarea unui mecanism întreg compus din organul de urmărire penală, procuror, ofițeri de investigație, care au fost nevoiți să efectueze acțiuni de urmărire penală și speciale de investigație pentru a investiga faptele acestora, toate aceste acțiuni generînd cheltuieli din partea statului, care în mod normal ar urma de a fi recuperate, suma de 13055 lei constituind doar o mică parte din acele cheltuieli pe care Legea permite de a o restitui.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2020, a fost admis recursul procurorului, fiind casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost încasat din contul inculpatului Cristei G. în beneficiul statului, cheltuielile judiciare în mărime de 13055 lei, în rest sentința a fost menținută.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs a menționat, că ținând cont de faptul că, infracțiunea comisă de inculpat este prevăzută de art. 171 alin. (1) Cod penal, dar și de faptul că Cristei Gheorghe, cu partea vătămată s-a împăcat, iar careva restricții în cauza penală dată, pentru procedura de împăcare prevăzută de legea penală, în ședința de judecată nu au fost stabilite, prima instanță justificat a stabilit că procesul penal în privința lui Cristei Gheorghe urmează a fi încetat.

În altă ordine de idei, instanța de recurs a indicat că în ședința primei instanțe procurorul a solicitat încasarea cheltuielilor judiciare în mărime de 13055lei, cheltuieli suferite ca rezultat al efectuării expertizelor judiciare.

Astfel, instanța de recurs raportând prevederile legale evidențiate, la materialele cauzei, consideră că plata cheltuielilor judiciare urmează a fi puse în sarcina inculpatului atâta timp cât Cristei Gheorghe a recunoscut că, a comis o infracțiune, procesul penal fiind încetat în legătură cu împăcarea părților.

În conformitate cu prevederile art. art. 227, 228, 229 Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare suportate de către organul de urmărire penală, în vederea efectuării rapoartelor de expertiză judiciară (medico-legală) cu nr. 201924P0082 din 12.03.2019 și de expertiză judiciară (biologică) nr. 20190500087 din 01.04.2019, urmează a fi încasate de la Cristei Gheorghe, or dacă inculpatul nu ar fi comis acțiunile ilegale, statul nu ar fi fost silit să suporte asemenea cheltuieli, mai mult, aceste expertize au fost dispuse în conformitate cu art. art. 142, 143 Cod de procedură penală.

6. Decizia instanței de recurs este contestată cu recurs în anulare de către avocatul Panov Diana în numele condamnatului, prin care solicită casarea acesteia, cu respingerea cheltuielilor judiciare și menținerea sentinței.

În motivarea recursului invocă:

- consideră că ilegal a fost admis apelul procurorului, deoarece în prima instanță acesta nu a solicitat încasarea acestor cheltuieli, iar aceasta dorință a apărut abia după ce s-a încetat cauza penală cu împăcarea părților;

- solicitarea procurorului privind încasarea din contul inculpatului a sumei de 13 055 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară consideră că, suma invocată de către procuror urmează a fi respinsă ca fiind cheltuielile statutului, ori în conformitate alin. (1) art. 229 Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sînt suportate de condamnat sau sînt trecute în contul statutului;

- în cazul dat, această expertiză urmează a fi pusă în cheltuielile statutului, dat fiind faptul că aceasta a fost efectuată pentru a obține probe în susținerea vinovăției lui Cristei, care ar fi putut să recunoască vina din start, fără a fi necesară efectuarea unei asemenea expertize;

- persoana prejudiciată este partea vătămată, cu care acesta s-a împăcat și i-a achitat toate pretențiile pe care le-a avut față de el.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit dispozițiilor art. 456 Cod de procedură penală, recursul în anulare fiind supus unei verificări prealabile judecării în fond a acestuia, astfel că, instanța de recurs este obligată să îndeplinească actele procedurale preparatorii și să examineze admisibilitatea în principiu a recursului în anulare în conformitate cu prevederile art. 431 și 432 Cod de procedură penală, care se aplică în mod corespunzător.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de judecată, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, raportat la prevederile art. 6 pct. 44) al aceluiași Cod, art. 4§2 al Protocolului nr. 7 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental din cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Prevederile pct. 44) art. 6 Cod de procedură penală determină ca viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Reieșind din prevederile legale menționate, Colegiul reiterează că una din cerințele esențiale la declararea recursului în anulare este motivarea acestuia din punct de vedere al prezenței erorii de drept, comise la judecarea cauzei, ce cade sub incidența noțiunii de viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea atacată.

Revenind la prezenta speță, Colegiul atestă din textul recursului în anulare declarat, că autoarea invocă faptul, că cheltuielile pentru efectuarea expertizei urmau a fi puse pe seama statului, iar solicitarea procurorului urmează a fi respinsă.

Din studiul lucrărilor dosarului, în viziunea instanței de recurs în anulare, prin argumentele invocate în sensul menționat, avocatul Panov D., de fapt își exprimă dezacordul cu încasarea cheltuielilor judiciare din contul lui Cristei G.

Așadar, obligația de motivare a hotărârilor judecătorești face parte din setul de garanții stabilit pentru existența unui proces echitabil. Conform jurisprudenței CEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și oferă posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznețov și alții c. Rusiei (2007) § 85).

Din textul recursului în anulare declarat, se atestă că avocatul Panov D., semnaleză afectarea deciziei instanței de recurs adoptate în prezenta cauză de

viciu fundamental, exprimat prin faptul că hotărârea adoptată nu cuprinde motivele privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul lui Cristei G., fapt ce a dus și la încălcarea art. 6§1 al Convenției – dreptul la un proces echitabil.

Opozant celor invocate de către recurentă în ce privește critica sub aspectul încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 al Convenției, Colegiul penal menționează, că prevederile alin. (3) art. 435 Cod de procedură penală, stipulează că în ordinea procedurii de recurs ordinar adoptarea deciziei și întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art. 417 și 418, care se aplică în mod corespunzător.

Analizând legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor cauzei, prin prisma prezenței viciului fundamental invocat de recurentă, Colegiul reține că instanța de recurs, întemeiat a casat hotărârea primei instanțe în partea cheltuielilor judiciare, motivându-și argumentat soluția adoptată, privind casarea sentinței, motive indicate în pct. 5 al prezentei decizii, soluție adoptată în corespundere cu prevederile normei procesual penale menționate supra, care reglementează ce trebuie să cuprindă hotărârea instanței de recurs.

În viziunea Colegiului penal, instanța de recurs și-a motivat întemeiat soluția adoptată, acordând deplină eficiență și prevederilor art. 227 alin. (1), (2) pct. 5), 229 Cod de procedură penală, la soluționarea chestiunii cu privire la cheltuielile judiciare.

Dispozițiile art. 227 alin. (1), (2) pct. 5) Cod de procedură penală, stipulează că cheltuieli judiciare sînt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

Instanța de recurs reține că, în prezenta cauză penală, a fost dispusă efectuarea acțiunilor procesuale, fiind întocmite rapoartele de expertiză judiciară (medico-legală) nr. 201924P0082 din 12.03.2019 și de expertiză judiciară biologică nr. 20190500087 din 01.04.2019.

În conformitate cu prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sînt suportate de condamnat sau sînt trecute în contul statului. (2) Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci cînd aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

Totodată, art. 229 alin. (3), (5) Cod de procedură penală, stipulează că instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor. (5) În cazul încetării urmăririi penale în urma împăcării părții vătămate cu învinuitul, inculpatul, instanța de judecată poate trece cheltuielile judiciare în sarcina părții vătămate, a învinuitului, inculpatului sau numai a uneia din părți.

Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanța de recurs în motivarea soluției adoptate, Colegiul penal constată că, această instanță a dispus casarea parțială a acesteia, în partea care se referă la cheltuielile de judecată și a pronunțat în această parte, o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost încasat de la Cristei G. în beneficiul statului suma de 13055 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, în rest sentința a fost menținută, motivându-și soluția.

Astfel, din conținutul recursului, se atestă că recurentul nu aduce argumente sau circumstanțe ce ar putea răsturna soluția instanței de apel, privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului, or în ședința de judecată a instanței de apel nu au fost prezentate probe referitor la situația materială precară a inculpatului, sau aflarea persoanelor la întreținerea acestuia.

În urma celor expuse, Colegiul penal, ținând cont de prevederile art. 229 alin. (5) Cod de procedură penală, atestă că instanța de recurs întemeiat a reținut și faptul că, plata cheltuielilor judiciare urmează a fi puse în sarcina inculpatului, atîta timp cât Cristei Gheorghe a recunoscut că, a comis o infracțiune, procesul penal fiind încetat în legătură cu împăcarea părților.

Referitor la argumentul recurentei, expertizele au fost efectuate pentru a obține probe în susținerea vinovăției lui Cristei G., care ar fi putut să recunoască vina din start, fără a fi necesară efectuarea unei asemenea expertize, Colegiul penal reține că și la acest aspect s-a expus argumentat instanța de recurs, precum că în conformitate cu prevederile art. art. 227, 228, 229 Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare suportate de către organul de urmărire penală, în vederea efectuării rapoartelor de expertiză judiciară (medico-legală) cu nr. 201924P0082 din 12.03.2019 și de expertiză judiciară (biologică) nr. 20190500087 din 01.04.2019, urmează a fi încasate de la Cristei Gheorghe, or dacă inculpatul nu ar fi comis acțiunile ilegale, statul nu ar fi fost silit să suporte asemenea cheltuieli, mai mult, aceste expertize au fost dispuse în conformitate cu art. art. 142, 143 Cod de procedură penală.

Ce ține de faptul că, acuzatorul de stat nu a cerut încasarea unor astfel de cheltuieli, instanța de recurs în anulare atestă că, în informația cu privire la cauza penală, este indicat că au fost suportate cheltuieli judiciare în sumă de 13.055 lei, astfel instanța de recurs just a constatat că, instanța a lăsat fără apreciere cerința procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare.

În asemenea împrejurări, Colegiul penal statuează, că la caz instanța de recurs a motivat eficient soluția de admitere a solicitării procurorului de a încasa cheltuielile judiciare din contul inculpatului.

Generalizând criticile invocate sub aspectul prezenței presupuselor vicii fundamentale ce au afectat hotărârea judecătorească, indicate de recurentă, Colegiul penal statuează că acestea nu și-au găsit confirmarea, fiind neîntemeiate și nu sunt esențiale pentru a răsturna situația în sensul intervenirii și casării unei hotărâri judecătorești irevocabile.

De asemenea, se menționează că principiul securității raporturilor juridice, consfințit în articolul 6 din Convenție, cere inter alia ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (*a se vedea în acest sens hotărârea Brumărescu vs România din 28 octombrie 1999*).

Mai mult ca atât, potrivit dispozițiilor art. 4§2 din Protocolul 7 CEDO, redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, poate fi efectuată, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sânt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

La caz, instanța de recurs în anulare constată, că hotărârea contestată nu este afectată de nici un viciu fundamental, fiind conformă prevederilor legale și această hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă capătă putere de lucru judecat, ce produce o cauză de împiedicare a pornirii, continuării, judecării cauzei penale ori redeschiderii acesteia, deoarece în esență motivele invocate de către recurentă în recursul în anulare declarat, referitor la încasarea cheltuielilor judiciare, au constituit anterior obiect de examinare, iar instanța de recurs a adoptat o hotărâre motivată, expusă în prezenta decizie.

Așadar, în speța dată, Colegiul penal constată că la examinarea prezentului recurs în anulare, nu s-au constatat erori de drept comise de către instanța de recurs, ce ar indica la existența unui viciu fundamental în cauză și ar afecta hotărârea irevocabilă, iar existența unei alte păreri a apărătorului Panov D. asupra aceleiași probleme nu poate servi temei pentru reexaminarea cazului.

În temeiul celor expuse, se impune inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către avocatul Panov Diana în numele condamnatului Cristei Gheorghii, ca fiind vădit neîntemeiat, cu menținerea hotărârii atacate.

8. În conformitate cu art. 456 alin. (1), 431 alin. (2), 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de avocatul Panov Diana în numele condamnatului Cristei Gheorghii, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2020, în cauza penală privindu-l pe **Cristei Gheorghii Xxxxx**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **31 iulie 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Boico Victor